

Türk Kütüphaneciliğinin Öncülerinden Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu

Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu who is one of the Pioneers of Turkish Librarianship

Hasan S. Keseroğlu*

Öz

Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu, Türk kütüphaneciliğine, Türk Kütüphaneciler Derneği, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (yeni adı, Türk Kütüphaneciliği) ve kataloglama alanında büyük katkılar vermiştir. Saygı ve rahmetle anıyorum.

Anahtar Sözcükler: *Necmeddin Sefercioğlu; Türk Kütüphaneciliği; Türk Kütüphaneciler Derneği.*

Abstract

Professor Dr. Necmeddin Sefercioğlu made significant contributions to Turkish librarianship, Turkish Librarians Association, Turkish Librarians Association Bulletin (now called Turkish Librarianship), and cataloging. I remember with respect and compassion.

Keywords: *Necmeddin Sefercioğlu; Turkish librarianship; The Turkish Librarian Association.*

Türk Kütüphaneciliğinin 1923-1946 yıllarını toparlanma, altyapıyı hazırlama dönemi olarak düşünebiliriz. Ülke koşulları da göz önüne alındığında, savaştan yorgun düşmüş ve her kesimdeki yoksul halkın, yeni olanı umut, istek ve özveriyle desteklemesi gözlenir.

Türk kütüphaneciliği, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ardından çağdaş bir yüze, yapıya kavuşur. Atatürk'ün her alanda çağdaş bilgiyi hızla ülke genelinde yaygınlaştırıp, kullanma isteği, çağdaş ülke koşullarını yakalamak isteği, sağlıklı öngörülerini ile değişik alanlarda yurtdışına gençleri göndermesi, yurda döndükten sonra da bu bilgi halkasının genişleyip, yaygınlaşması için girişimleri, kütüphanecilik alanında da gözlenir. Yurtdışına yollanan gençlerden Fehmi Ethem Karatay'ın İstanbul Üniversitesi'ne dönmesi, bu kütüphaneyi düzenlemesi, Topkapı Sarayı, İstanbul Üniversitesi yazmalarının kataloglarını hazırlaması, kütüphanecilik kursları açıp, bu alanda kitaplar yayımlaması; Emil Buharioğlu'nun TBMM Kütüphanesi'ni düzenleyip, basılı kataloğunu hazırlaması; Adnan Ötüken'in Türk Kütüphaneciler Derneği'ni (TKD) kurması, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni'ni (bugünkü adıyla Türk Kütüphaneciliği dergisi) çıkarmaya başlaması, Milli Kütüphaneyi kurması, Yasasının çıkması için çaba göstermesi, kurslar düzenleyip, kütüphaneciliği üniversite düzeyine taşınması, kitaplar yayımlaması; Hamid Zübeyr Koşay'ın yaptığı gibi değişik alanlarda yurtdışı eğitimi görüp Türk Kütüphaneciliğine katkı sağlayacak raporlar hazırlanması ile kilometre taşı niteliğinde gelişmeler sağlanır. Cumhuriyet'in ilk döneminin bir başka özelliği

* Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: hasankeseroğlu@gmail.com
Prof. Dr., Kastamonu University Department of Information and Records Management

de Öğretimde Birlik, Tekke, Türbe ve Zaviyelerin kapatılması, Harf Devrimi, Derleme Yasası gibi yasaların çıkartılması, Halkevlerinin, Köy Enstitülerinin kurulması gibi girişimlerdir. Elbette yabancı uzmanların Türkiye'ye davet edilerek belirli konularda rapor hazırlamaları da ilk dönemin göz ardı edilemeyecek gelişmelerindendir.

1954-1955 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi içinde ilk Kütüphanecilik Kürsüsü eğitim öğretime başlar. Bu Bölüm ve elemanları, Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ve kütüphanelerde çalışan kişilerle Dernek etkinlikleri sürdürülür. Dernek işleri gönüllülük esasına dayanan bir iş olmakla birlikte Dernek ve yayın organı Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni için en uzun süre ve büyük emek harcayanlardan birisi de Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu olmuştur.

Sefercioğlu Hocamızı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Jale Baysal ile yaptığımız uzun gezilerimizde, mutlaka uğradığımız Ankara durağında, TKD Genel Merkezi'ni ziyaretimiz sırasında tanıdım. Daha sonra TKD İstanbul Şubesi Başkanı olarak Ankara'ya gittikçe uğradığım Genel Merkez'de karşılaştım. Bir gidişimde yeni çıkmış bir dergi sayısını paketlerken gördüm. Aboneler için postaya verilecek dergiyi önce naylon torbalara koyuyor, önceden hazırlanmış pulları yapıştırılmış, adresleri yazılmış kâğıtları içeri bırakıp, torbanın ağzını bantlıyordu. Bu olağanüstü bir özveri göstergesiydi. Nitekim bugün pek çok kişinin anlayamayacağı derginin çıkarılma aşamasında kâğıdın sağlanması, baskı işlemleri, taşınması ciddi bir emek ve zamanı gerektiren işlemlerdi. Yine Sayın Sefercioğlu'nun Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nin 60. Yıl Belgeseli'nde (Türk Kütüphaneciliği, 2020) belirttiği gibi "Başkanlık ile hademelik arasında hiçbir ayırım yoktu, basımevlerinde sabahlamak da işin gereklilikleri arasındaydı" demesi, alçak gönüllülüğünün bir yansımasıdır.

Uzun yıllar Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi üyesi ve başkanı olarak görev aldığım Dernek şubesi için yer kazandırma çabalarımız benim dönemimde gerçekleşemedi. Bunu TKD Genel Merkezi nasıl gerçekleştirmişti? Nitekim bu soruyu da 2002 yılında Derneğin 50. Kuruluş yıldönümünde Prof. Sefercioğlu'na sordum. Genel Merkez yerinin sağlanmasını bir yazı ile ayrıntılı bir biçimde açıkladı (Sefercioğlu, 2004, s. 204-210). Bu açıklamalarda özenli bir tutum, "tasarruf" öne çıkıyor. Bir sivil toplum örgütünü kendisi ile özdeşleştiren Prof. Sefercioğlu, günümüz Genel Merkezi'ne çok önemli ve ciddi katkılarda bulunuyor. Bu durumu açıklarken de katkı veren herkesin adını tek tek ve ayrıntılı bilgilerle anıyor. Değişik bir söyletişle, Prof. Sefercioğlu, kuşağındaki pek çok kişi gibi Cumhuriyet'in ilk dönemindeki özverili ve çalışkan tutumunu yaşamı boyunca sürdürüyor. Bu çalışmaların ilkinin Dernek yöneticisi olarak, ikincisini Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni ve Türk Kütüphaneciliği dergisinin yaşaması için, üçüncüsünü de kataloglama ve sınıflama alanındaki çalışmalarıyla sürdürüyor.

Prof. Sefercioğlu ile kataloglama konusunda anlaşamadığımız noktalar oldu. Bunu da yine Türk Kütüphaneciliği dergisinin değişik sayılarında yazışarak tartıştık (Keseroğlu, 1995; Sefercioğlu, 1994; Sefercioğlu, 1995). Bu dışarıda bir çatışma gibi algılansa da meslektaşların konuyu kavramaları açısından anlamlı ve yararlı olduğu kanısındayım. Haklı haksız olmak biçiminde değil de iki hocanın farklı bakışı olarak algılamak gerekirdi. Kaldı ki Prof. Sefercioğlu'nun eleştirilerinde haklı olduğu yanlara yazımda da yer verilmiş, katılmadığım düşünceleri de açıkça gösterilmiştir.

Bunun ötesinde herkes gibi ben de mesleğe başladığım ilk yıllarda Prof. Sefercioğlu'nun başkanlığında Sayın Bengü Çapar ve Aynur Ertunç ile Türkçe basıma hazırladıkları *Kataloglama Kuralları* (Sefercioğlu, Çapar ve Ertunç, 1980) kitabından Anglo-Amerikan Kataloglama Kurallarını öğrenmeye başladım. Bu kitabı Hocam Prof. Dr. Meral Alpay ile derslerimizde de kullandık. Ama bu büyük emeğin uzun soluklu olamayışının nedeni, 1978 yılında, ilkinden ayırmalı yanlar taşıyan *Anglo Amerikan Kataloglama Kuralları 2'nin* (Keseroğlu, 1994) hazırlanıp, yayımlanması olmuştur.

Prof. Sefercioğlu, 1986 yılı Dernek Genel Kurulu'nda; toplumda “dernek” adının çağrıştırdığı olumsuz tutuma dayanarak, dergi adının “Türk Kütüphaneciliği” olmasını da önermiştir.

Türk Kütüphaneciler Derneği, yayın organı Türk Kütüphaneciliği ve kataloglama konusunda emeği asla yadsınamayacak olan Prof. Sefercioğlu; “Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim / Kataloglama Sorunları” (Bitri ve Keseroğlu, 2018) başlıklı Tarık Akan Toplantıları 1'e tarafımdan, onur konuğu olarak davet edilmiş; rahatsızlıklarından dolayı gelememiş, plaketi Sayın Prof. Dr. Doğan Atılğan aracılığıyla sunulmuştur.

Değerli Hocamız Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu'nun Türk kütüphaneciliğine katkıları azımsanmayacak niteliktedir.

Tanrıdan rahmet diliyorum. Işıklar içinde yatsın.

Kaynakça

- Bitri, E. ve Keseroğlu, H. S. (Yay. Haz.). (2018). *Bilgi ve Belge Yönetimi alanında bilgiye erişim/kataloglama sorunları sempozyumu bildiriler kitabı*. İstanbul: Hiperyayın.
- Keseroğlu, H. S. (1995). Kataloglama kurallarının eleştirisi üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 9, 148-169. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1081>
- Keseroğlu, H. S. (1994). Kataloglama kuralları. Örnekleriyle Anglo-Amerikan kataloglama kuralları 2. (2. bs). İstanbul: Yapı Tasarım Üretim.
- Sefercioğlu, N., Çapar, B. Ü. ve Ertunç, A. (Yay. Haz.). (1980). *Kataloglama kuralları*. Ankara: TÜBİTAK.
- Sefercioğlu, N. (1994). Bir kataloglama kuralları kitabı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 8, 288-303. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1100>
- Sefercioğlu, N. (1995). Yine bir kataloglama kuralları kitabı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 9, 412-438. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1092>
- Sefercioğlu, N. (2004). TKD Genel Merkez konutu nasıl sağlandı? *Türk Kütüphaneciliği*, 18, 204-210. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/101/99>
- Türk Kütüphaneciliği (2020). *Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nin 60. yıl belgeseli* [Video]. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK>